

Recenzja
rozprawy doktorskiej Pana mgr Sławomira Wileńskiego
pt. „Ocena profilu bezpieczeństwa leczenia uzupełniającego raka okrężnicy u chorych
ze współistniejącą cukrzycą typu II”

wykonanej pod kierunkiem
Promotora Pana dr hab. Krzysztofa Kopera, prof. UMK oraz
Promotora pomocniczego Pana dr Łukasza Pałkowskiego
w Katedrze Technologii Postaci Leku, Wydziału Farmaceutycznego
Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Podstawę przygotowania niniejszej recenzji stanowiło pismo Pana prof. dr hab. Michała Marszałła, Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki Farmaceutyczne, Wydziału Farmaceutycznego Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 07.11.2023 oraz przekazana ww. praca doktorska.

Ocena wyboru tematyki badań

Przedłożona do oceny rozprawa na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki farmaceutyczne dotyczy istotnych zagadnień związanych z bezpieczeństwem chemioterapii uzupełniającej po zabiegu chirurgicznym u chorych na raka okrężnicy ze współistniejącą cukrzycą typu II.

Obserwacje Doktoranta mają szczególne znaczenie, gdyż w ostatnich latach obserwuje się stały wzrost zachorowań, zarówno na nowotwory, jak i na cukrzycę, zwłaszcza typu 2. Wśród chorych na cukrzycę zapadalność na nowotwory jest istotnie większa niż w ogólnej populacji. Dotyczy to m.in. raka jelita grubego czyli nowotworów okrężnicy i odbytnicy łącznie. Cukrzyca wykazuje związek nie tylko z rozwojem procesu nowotworowego, ale także zdecydowanie nasila progresję. Podkreśla się, że u pacjentów z cukrzycą i chorobą nowotworową śmiertelność jest istotnie większa, niż u osób bez zaburzeń metabolizmu glukozy. Sugeruje się, że gorsze rokowanie u chorych na cukrzycę w porównaniu z osobami bez tego schorzenia może być spowodowane mniej agresywnym leczeniem przeciwnowotworowym.

W przypadku raka okrężnicy zabieg chirurgiczny jest tzw. leczeniem z wyboru, często kojarzonym z innymi metodami postępowania onkologicznego. Wykazano, że systemowe leczenie cytostatykami należy do skutecznych form terapii adjuwantowej. Wiąże się ono jednak z występowaniem licznych działań niepożądanych, szczególnie zagrażających chorym na cukrzycę.

Badania Pana mgr Sławomira Wileńskiego dotyczą zatem aktualnego problemu i dobrze wpisują się w trendy działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa chemioterapii u pacjentów diabetologicznych. Należy również podkreślić, iż w dostępnym piśmiennictwie

niewiele jest obserwacji związanych z wymienionymi zagadnieniami. Uważam zatem podjęcie przez Kandydata niniejszego tematu badawczego za niezwykle ważne z punktu widzenia nauk farmaceutycznych i medycznych oraz w pełni uzasadnione.

Konieczność indywidualizacji leczenia, uwzględniająca bilans zysków i strat, przy znacznym ograniczeniu zasobów, zarówno kadrowych, jak i finansowych, a rosnących potrzebach pacjentów kieruje uwagę na racjonalizację farmakoterapii, w której istotną rolę mogą odegrać farmaceuci. Prosiłabym, aby w trakcie obrony pracy doktorskiej był Pan uprzejmy poruszyć ten temat.

Ocena strony formalnej rozprawy

Praca doktorska Pana mgr Sławomira Wileńskiego ma formę opracowanej introligatorsko monografii, liczącej 140 stron. Charakteryzuje się układem zwyczajowo przyjętym dla tego typu opracowań, przedstawionym w sposób czytelny z zachowaniem logicznego porządku tematycznego. Dysertacja obejmuje wprowadzający do obszaru zainteresowań badawczych Doktoranta „Wstęp” i „Cel pracy”. Rozdział „Materiał i metody” zawiera szczegółowe dane na temat trzech etapów badania – pierwszego obejmującego przygotowanie zbioru danych do analizy, drugiego – polegającego na ocenie statystycznej wygenerowanych danych pacjentów oraz trzeciego, w którym zastosowano metodę opartą o teorię zbiorów przybliżonych do analizy danych, dokładnie opisaną w pracy. Całość dopełniają rozdziały, takie jak: „Wyniki”, „Dyskusja” – zakończona przedstawieniem ograniczeń badania, a także „Wnioski” oraz „Bibliografia” ze spisem pozycji piśmiennictwa zestawionych zgodnie z kolejnością ich cytowania. W pracy umieszczono także streszczenia w języku polskim i angielskim, ze słowami kluczowymi, wykaz używanych skrótów, spisy tabel, rycin i wykresów oraz załącznik stanowiący Decyzję Komisji Bioetycznej działającej przy Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum w Bydgoszczy na przeprowadzenie badania.

Dysertacja wyróżnia się wyjątkowo staranną formą graficzną i ładem edytorskim, poprawnością językową oraz ilustracją graficzną 4 rycinami, 18 wykresami i 62 tabelami. Treść poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów pracy odpowiada tematom określonym w ich tytułach.

Piśmiennictwo liczy 247 pozycji. Zostały one odpowiednio dobrane do tematu rozprawy doktorskiej. 93 pozycje opublikowano w latach 2019-2023, 147 - w latach 2000-2018, a 7 pochodzi z lat 1990-1999. Zachowano pełną jednolitość w ich prezentacji, co

rzadko się zdarza w tak obszernych opracowaniach. Podczas cytowania pozycji piśmiennictwa w tekście pracy, tylko trzy z nich (88, 89, 90) wymknęły się spod bacznej kontroli Autora.

Ocena merytoryczna

Rozdział Wstęp napisany w oparciu o 223 pozycje piśmiennictwa, wprowadza czytelnika w przedmiot badań. Doktorant w sposób świadczący o dużej wiedzy z zakresu swoich zainteresowań badawczych, scharakteryzował w nim dwie jednostki chorobowe stanowiące przedmiot obserwacji, omówił czynniki ryzyka, metody leczenia oraz ich powikłania. Przedstawił też wyniki badań dotyczących związku między cukrzycą a zachorowalnością na raka jelita grubego, w tym raka okrężnicy oraz nakreślił rolę leków przeciwcukrzycowych w procesie nowotworzenia, ponadto dokonał przeglądu badań związanych z wpływem cukrzycy na leczenie uzupełniające raka jelita grubego.

Cel badań został prawidłowo sformułowany, a przeprowadzone obserwacje, dobrze zaplanowane przez Doktoranta, pozwoliły na jego zrealizowanie. Pan mgr Sławomir Wileński przyjął trzy hipotezy badawcze, które zweryfikował w oparciu o pięć celów szczegółowych. Oceniam pozytywnie zakres prac badawczych ze względu na ich charakter nie tylko poznawczy, ale również praktyczny. Badanie uzyskało zgodę Komisji Bioetycznej działającej przy Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum w Bydgoszczy.

Kandydat pozyskał dane do analizy od 102 pacjentów leczonych w Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy. 52 z nich otrzymujących uzupełniającą chemioterapię po zabiegu chirurgicznym z powodu raka okrężnicy dodatkowo było obciążonych cukrzycą typu II, jako chorobą współistniejącą. Uważam, że opisując badaną populację Doktorant powinien scharakteryzować zastosowane leczenie, zarówno chirurgiczne, jak i chemioterapię. Wygenerowane dane zostały następnie poddane standardowej analizie statystycznej. Pan mgr Sławomir Wileński nie poprzestał jednak na tym, dysponując wieloma zróżnicowanymi zmiennymi i poszukując odpowiedzi na pytanie – czy obecność cukrzycy powinna determinować wybór strategii leczenia po zabiegu chirurgicznym, zastosował, co godne jest podkreślenia, nową metodę analizy danych, pochodzącą z lat 80-tych – opartą o teorię zbiorów przybliżonych. Posunięcie było bardzo trafne, gdyż metoda ta nie jest alternatywą w stosunku do innych metod, ale uzupełnia je, umożliwiając nie tylko szukanie zależności między danymi, określenie ich wagi, ale także

pozwała na generowanie reguł decyzyjnych. Obecnie uważana jest powszechnie za jedną z najszybciej rozwijających się metod sztucznej inteligencji. Dostępne są również doniesienia pochodzące z różnych obszarów onkologii jej zastosowania. Metoda, jak i cały tok postępowania zostały szczegółowo opisane przez Doktoranta.

Godnym podkreślenia jest wszechstronne podejście do tematu, przeprowadzenie wielu analiz, w wyniku których Kandydat wykazał, iż u pacjentów obciążonych cukrzycą statystycznie istotnie częściej skróceniu ulegał czas chemioterapii w porównaniu do osób bez tego schorzenia, co powodowało brak zrealizowania zakładanego planu leczenia. Częstsze występowanie u nich działań niepożądanych wpływało na zmianę schematów leczenia lub przerwanie chemioterapii. Cukrzyca stanowiła, jak stwierdzono, niezależny predyktor szansy wystąpienia małopłytkowości. Jednocześnie, w połączeniu z leczeniem zawierającym oksaliplatynę, zwłaszcza u kobiet, sprzyjała polineuropatii o znacznym nasileniu. Cennym uzupełnieniem standardowych metod statystycznych w ocenie profilu bezpieczeństwa farmakoterapii, jak ujawnił Pan mgr Sławomir Wileński, może być zastosowanie metody zbiorów przybliżonych.

W rozdziale Dyskusja, który budzi moje uznanie, Doktorant bardzo szczegółowo omówił i zinterpretował w rzeczowy sposób uzyskane spostrzeżenia w zestawieniu ze znanymi z piśmiennictwa faktami, bardzo sprawnie poruszając się w gąszczu wielu zróżnicowanych informacji dotyczących wyników badań własnych oraz innych autorów.

W mojej opinii, przedstawione przez Kandydata wnioski są raczej obserwacjami i chciałoby się zapytać jakie konkluzje można na ich podstawie sformułować?

Podsumowanie

Wyniki uzyskane przez Pana mgr Sławomira Wileńskiego w toku realizacji innowacyjnych badań wchodzących w skład osiągnięcia naukowego noszącego tytuł „Ocena profilu bezpieczeństwa leczenia uzupełniającego raka okrężnicy u chorych ze współistniejącą cukrzycą typu II” są wartościowe merytorycznie, posiadają duże znaczenie dla reprezentowanego przez Doktoranta obszaru nauk i stanowią rozwiązanie oryginalnego problemu badawczego. Na podkreślenie zasługuje bardzo szczegółowe precyzyjne zaplanowanie badań oraz umiejętność prowadzenia pracy badawczej i rozwiązywania problemów naukowych. Całość opracowania potwierdza ugruntowaną wiedzę teoretyczną i praktyczną Kandydata w reprezentowanej dziedzinie naukowej.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr Sławomira Wileńskiego pt. „Ocena profilu bezpieczeństwa leczenia uzupełniającego raka okrężnicy u chorych ze współistniejącą cukrzycą typu II” wykonana pod kierunkiem Promotora Pana dr hab. Krzysztofa Kopera, prof. UMK oraz Promotora pomocniczego Pana dr Łukasza Pałkowskiego w Katedrze Technologii Postaci Leku, Wydziału Farmaceutycznego Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789), co upoważnia mnie do wnioskowania o przyjęcie tej rozprawy i dopuszczenie jej do dalszych etapów przewodu doktorskiego przez Wysoką Radę Dyscypliny Nauki Farmaceutyczne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu Collegium Medicum w Bydgoszczy.

Jednocześnie, z uwagi na rangę i nowatorski charakter podjętej tematyki badawczej, kompetencje Doktoranta, umiejętność prowadzenia interesującej dyskusji oraz znaczenie uzyskanych wyników dla rozwoju badań nad optymalizacją leczenia uzupełniającego raka okrężnicy u chorych ze współistniejącą cukrzycą, zwracam się z wnioskiem do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauki Farmaceutyczne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu Collegium Medicum w Bydgoszczy o wyróżnienie rozprawy doktorskiej Pana mgr Sławomira Wileńskiego, zatytułowanej „Ocena profilu bezpieczeństwa leczenia uzupełniającego raka okrężnicy u chorych ze współistniejącą cukrzycą typu II”.

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
KATEDRA / ZAKŁAD
FARMAKOLOGII / KLINICZNEJ
kierownik
prof. dr hab. Aneta Wiela-Hojeńska

Wrocław, 10.01.2024 r.